

3. Закон України «Про національну програму "Діти України"» від 18.01.1995 р. // Виховна робота в закладах освіти. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 116–144.
4. Положення про позашкільний навчально-виховний заклад // Виховна робота в закладах освіти України. – К. : ІЗМН, 1998. – Вип. II. – С. 217–226.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про розвиток Міжнародного дитячого центру "Артек" та дитячих оздоровчих закладів» від 30.04.1998 р.
6. Шутка Г. І. Фізичний розвиток дітей у літніх оздоровчих таборах як актуальна соціально-педагогічна проблема / Г. І. Шутка // Соціалізація особистості. – К. : НПУ, 2000.

РЕЗЮМЕ

Е. М. Гаркавин, П. Ф. Рыбалко. Оздоровительная деятельность в условиях пришкольного оздоровительного лагеря с детьми среднего школьного возраста.

В статье раскрыты вопросы и условия формирования и сохранения здоровья молодежи, увеличения количества детей, охваченных организованными формами отдыха и оздоровления, в частности детей-сирот и детей, лишенных родительской опеки, детей-инвалидов, детей, пострадавших вследствие катастрофы на Чернобыльской АЭС, детей из многодетных и малообеспеченных семей.

Ключевые слова: ребенок, оздоровление, отдых, оздоровительный лагерь, двигательная активность, состояние здоровья, физическое воспитание.

SUMMARY

E. Garkavin, P. Rybalko. Health improvement activities in the conditions of pre-school health camp with secondary school age children.

The questions and the conditions of the formation and health improvement of young people, the increasement of children the number are enrolled in organized forms of rest and health improvement, including children-orphans and children deprived of parental care, children with disabilities, children affected by the Chernobyl disaster, children from large and low-income families, are shown in the article.

Key words: child, health improvement, rest, health camp, moving activity, health state, physical education.

УДК 378.147:004

Р. С. Жаглін

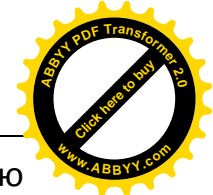
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ ВУЗІВ ПІД ВПЛИВОМ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ РОБОТИ

У статті розкривається проблема формування громадянської позиції у курсантів вузів під впливом культурно-дозвіллевої роботи. Розглядаються зміст, цілі і завдання цієї роботи, основні культурно-розважальні заходи та їх вплив на формування громадянської позиції у курсантів вузів. Зазначено необхідність надати виховній діяльності цілеспрямованого, систематичного та комплексного характеру.

Ключові слова: формування громадянської позиції, курсанти вузів, культурно-дозвіллева робота, культурно-розважальні заходи, виховна діяльність.

Постановка проблеми. Глобальні зміни у суспільстві відбилися на матеріальних і духовних умовах життя людей. Зміни, що відбуваються у країні, зокрема модернізація Збройних Сил змінили деякі принципи культурно-дозвіллевої роботи з курсантами вузів, визначили нові підходи до її змісту, форм і методів. У зв'язку з цим виникла необхідність вдосконалення педагогічних основ даного виду діяльності в галузі її організації, змісту та методики.

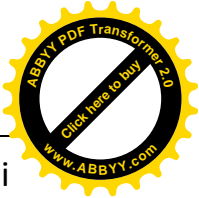
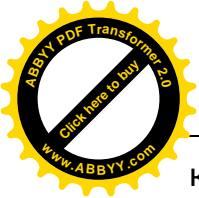
Система сучасної військової освіти в цілому орієнтована на актуалізацію творчих здібностей курсантів – майбутніх керівників військових колективів. Проте, результати проведеного дослідження культурно – дозвілєвої роботи з курсантами вузів показали її недостатню ефективність у практичному плані. Так, проблемою всіх вузів в галузі організації і проведення культурно-дозвілєвої роботи залишається істотне недофінансування. Нові умови життя країни заважають можливості фінансового маневру і ставлять деякі вузи на рівень виживання, що певним чином відбивається на якості культурно – дозвілєвої роботи з курсантами вузів. У цих умовах відбувається скорочення кількості вузів і разом з ними втрачається багато цінного і корисного, напрацьованого в сфері культурно-дозвілєвої роботи.

Професійний рівень кадрів військових установ культури вузів не відповідає вимогам часу, тому склалося серйозне протиріччя між вимогами регламентуючих документів до культурно – дозвілєвої роботи з курсантами вузів, бажаними результатами цієї діяльності та існуючою практикою її організації у вузах. Назріла гостра необхідність вивчення культурних потреб і інтересів курсантів, пошуку педагогічних методів підвищення ефективності культурно – дозвілєвої роботи з курсантами вузів, з метою мобілізації майбутніх офіцерів на успішне вирішення завдань військової служби в мирний і воєнний час.

Мета статті полягає в аналізі розробленості проблеми культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів щодо формування у них громадянської позиції під впливом даної роботи.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні необхідне наукове осмислення минулого, правдиве його висвітлення, що дозволить нам сприймати і брати на озброєння кращі досягнення держави та народу, які дозволяють глибше усвідомити прорахунки та уникнути їх у майбутньому. Тільки повне розкриття картини неоднозначного минулого Росії дозволяє відмовитися від окремих форм і методів роботи, знайти нові, ефективні напрями, шляхи та умови поліпшення культурно-дозвілєвої роботи з курсантами військових вузів.

Дослідження проблеми показує, що культурно-масова робота з курсантами до Жовтневої революції мала три напрями: духовне (релігійно-моральне), розумове (інтелектуальне) і тілесне (фізичне). Фізичний розвиток мав на меті зміцнити здоров'я, силу і спритність; у процесі розумового виховання вироблялися свідомість, розумові та психологічні навички і якості. Головним же змістом духовного виховання було вироблення моральних обов'язків по відношенню до бога, Вітчизни,

керівників (беззаперечне підпорядкування), до товаришів і рівним собі (любов, взаємодопомога), до себе, до підлеглих, інших громадян країни (любов, допомога, захист і т. д.), здоровий спосіб життя (утримання від усяких надмірностей).

У справі створення і розвитку системи культурно-дозвілєвої роботи значну роль відіграла поява бібліотек, шкіл для дорослих, народних будинків, клубів, народних університетів, курсів, лекцій, студій, кінотеатрів, широка пропаганда ідей захисту Вітчизни.

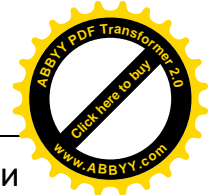
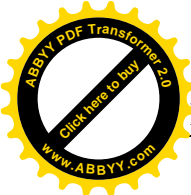
В основу створюваної культурно-дозвілєвої роботи з курсантами були покладені фактори матеріально-економічного, військово-політичного, ідейно-теоретичного та організаційно-практичного порядку, вимога формувати надійних захисників Вітчизни.

Аналіз і обробка джерел свідчать про виняткову важливість підготовки офіцерських кадрів. Для цього необхідно проаналізувати розвиток системи військового навчання Російської держави з моменту утворення перших військово-навчальних закладів до наших днів. Перші військово-навчальні заклади в Росії з'явилися при Петрі I, який у 1668 році заснував першу військову (артилерійську) школу, що називалася тоді бомбардирською ротою. Потім, крім артилерійських, створюються інженерні школи, а в 1731 р. підписано указ про заснування Шляхетського (з 1743-Сухопутний) кадетського корпусу, який комплектувався винятково дворянами у віці 13–18 років.

Необхідність появи і функціонування дозвілєвої діяльності в російській армії пов'язана, насамперед, з появою в Росії регулярної армії, яка вимагала від людей, що перебували на службі, великої напруги духовних і фізичних сил. З розвитком військової справи змінювалася і сфера військового дозвілля. Вона була одним з найважливіших засобів, які сприяють посиленню морального духу та боєздатності армії.

Протягом двох століть відбувалися поетапний розвиток і вдосконалення дозвілєвої діяльності в російській армії. Багато державних діячів та військових постійно турбувалися про підвищення значущості цієї важливої галузі соціального життя армії. У їх числі були Катерина II, Олександр I, Олександр II, Микола II, П. А. Румянцев, А. В. Суворов, М. І. Кутузов, Ф. Ф. Ушаков, П. С. Нахімов, Д. А. Мілютін, М. І. Драгомиров, М. Д. Скобелєв, А. А. Брусилов та інші.

Аналіз сучасно наукової та спеціальної літератури, присвяченої питанням культурно – дозвілєвої роботи з курсантами вузів свідчить про те, що різні аспекти цієї проблеми привертати до себе увагу вчених. О. В. Барабанщиків, А. Г. Белявський, І. М. Подобєд приділяли увагу

питанню становлення і розвитку культурно-дозвілєвої роботи, розглядали структуру, організацію та інші аспекти цієї роботи. В. І. Хоменко, К. І. Вайсеро, А. В. Шляхов більш детально вивчали проблему культурно-дозвілєвої роботи, але не в прямій постановці, тому до сьогоднішнього дня в науковій літературі недостатньо представлена ця наукова проблема.

Основні положення про сутність, зміст, цілі і завданнях культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів у загальній педагогіці розроблені в дисертаціях В. В. Туєва, А. А. Макареня, О. М. Малюкова, А. В. Шляхова та інших учених.

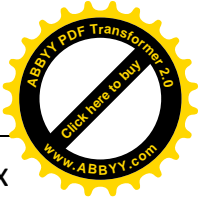
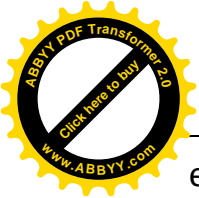
Найбільш глибоко категорія «культурно-дозвілєва робота з курсантами вузів» розроблена у вітчизняній педагогічній науці вченими І. М. Подобєдом, В. Н. Осташкиним, Ю. А. Стрельцовим, А. В. Ковалевим, В. А. Фирсенковим, М. Ю. Урновим, А. В. Шляховим та ін.

В даний час у військово-педагогічній науці домінують два основних підходи до розуміння культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів. Спільність даних підходів проявляється в однакових поглядах на структуру, що включає в себе цілі, завдання, об'єкти та суб'єкти, закономірності й принципи, потреби, мотиви, дії.

При цьому, на думку І. М. Подобєда, А. Г. Білявського, Ю. А. Стрельцова і інших учених, культурно-дозвілєва робота з курсантами вузів розглядається як процес духовної мобілізації курсантів на рішення завдань військової служби, формування та розвиток у них інтелектуально-моральних якостей надійних захисників Вітчизни, залучення їх до духовних і культурних цінностей, традицій свого народу, організація дозвілля курсантів з метою зняття емоційних і фізичних навантажень, які обумовлені специфікою військової служби.

А. В. Ковалев, В. А. Фирсенков, М. Ю. Урнов, А. В. Шляхов та інші автори представляють культурно-дозвілєву роботу з курсантами вузів як систему проведених командирами, виховними структурами та установами культури Збройних Сил заходів з духовної мобілізації курсантів на успішне вирішення завдань військової служби, формування і розвиток у них інтелектуально-моральних якостей надійних захисників Вітчизни.

На основі наявних положень та аналізу педагогічної літератури сформульовано уточнене визначення сутності культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів як педагогічний процес формування і розвитку у курсантів державно-патріотичних, військово-професійних, інтелектуально-моральних та інших якостей, необхідних для виконання завдань військової служби, розвитку творчих здібностей і задоволення культурних потреб, а також організації дозвілля з метою зняття

емоційних і фізичних навантажень, залучення їх до світових та вітчизняних культурних цінностей.

Культурно-масова робота з курсантами є складовою частиною навчально-виховного процесу, спрямованого на підготовку професійних офіцерських кадрів та формування у них засобами дозвілєвої діяльності, якостей, необхідних для служби.

Широкий і різноплановий вплив культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів на виховання сприяє формуванню громадянської позиції, необхідної у повсякденному житті та службовій діяльності.

Відповідно до сутності і специфіки культурно-дозвілєвої роботи з курсантами вузів можна сформулювати її основні цілі:

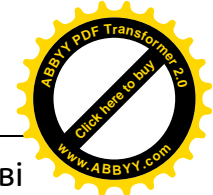
- сприяння успішному освоєнню навчальних програм;
- формування у курсантів високих військово-професійних якостей, необхідних для служби у збройних силах;
- створення сприятливих умов для культурного зростання і розвитку художньої, самодіяльної і технічної творчості курсантів;
- зміцнення традицій вузів;
- повернення в курсантське середовище справжніх духовних і культурних цінностей, напрацьованих російським офіцерським корпусом.

Для досягнення зазначених цілей необхідно вирішити наступні основні завдання:

- створення більш широких можливостей для ознайомлення курсантів із творами вітчизняної та світової культури і мистецтва;
- розширення культурних можливостей для курсантів за рахунок реалізації угоди Міністерства оборони з Міністерством культури, головами творчих спілок, асоціацій, активізації діяльності військових установ культури і використання творчого потенціалу регіонів;
- концентрація зусиль керівників, органів виховних структур на досягнення розкриття особистості курсанта, його культурного зростання і поведінкового самовдосконалення;
- використання історико-культурної спадщини народів Росії як важливого чинника консолідації різних категорій курсантів, ідентичності багатонаціональних колективів.

Основними формами культурно-дозвілєвої роботи, що надають найбільший вплив на формування громадянської позиції, є:

- вечори бойової слави, зустрічі з ветеранами війни та військової служби, у тому числі з випускниками відповідного вузу;
- лекторії, цикли лекцій, військово-історичні конференції, випуск усних журналів, присвячених військовій історії Росії, видатним військовим, героям і подвигам в ім'я Батьківщини;

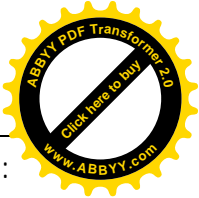
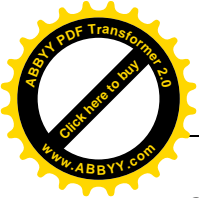

- усні журнали на військово-технічні теми, що розкривають бойові можливості сучасної зброї та військової техніки;
- військово-технічні конференції, клуби і кабінети військово-технічних знань;
- екскурсії до музею історії вузу;
- тематичні вечори і ранки, присвячені вступу у вуз, присвоєння військових звань, нагородження орденами і медалями та ін.;
- забезпечення культурно-художньої частини спортивних змагань і свят, демонстрація кіно- і відеофільмів з питань фізичної культури та спорту, спортивні вікторини;
- концерти і виступи професійних і самодіяльних колективів та виконавців;
- літературні, музично-літературні та музичні заходи, зустрічі з діячами культури і мистецтва;
- змагання клубів веселих і кмітливих;
- колективні відвідування театрів, концертних залів, музеїв, виставок, стадіонів, інших установ культури і спортивних споруд;
- звітні концерти і спектаклі курсантів та ін.

Висновки. Таким чином, у результаті соціальної та економічної перебудови суспільства та у зв'язку з модернізацією Збройних Сил значно підвищилася роль культурно-дозвілєвої роботи у вихованні майбутніх офіцерів. Це підтверджується результатами аналізу наукової літератури та практики у вузах, тому необхідно надати виховній діяльності цілеспрямованого, систематичного та комплексного характеру, необхідного для формування у курсантів громадянської позиції під впливом культурно-дозвілєвої роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев Ю. В. Формирование творческого стиля деятельности командира-воспитателя в условиях реформирования Вооружённых Сил: (Педагогическое исследование на материалах Войск ПВО) : дис. канд. пед. наук / Ю.В. Андреев. – Харьков, 1994. – 226 с.
2. Аникович В. И. Армия – школа культуры / В. И. Аникович. – М. : Изд-во ДОСААФ, 1980. – 20 с.
3. Барабанщиков А. В. И педагогом быть ...: [Педагогический такт культпросветработника] / А. В. Барабанщиков // Культ.-просвет. работа в войсках. – № 4. – 1982. – № 4. – С. 28–31.
4. Вайсера К. И. Социально-психологические условия повышения эффективности деятельности творческого воинского коллектива при проведении культурно-досуговой работы : автореф. дис. канд. психол. наук : 19.00.05. / К. И. Вайсера – М., 1998. – 24 с.
5. Гончаров А. И. Морально-психологическое обеспечение в Вооруженных Силах: содержание, принципы и методы организации / А. И. Гончаров. – Казань, 1997.
6. Ищенко М. И. Социально-политические функции культурно-просветительной работы в Советской Армии и Военно-Морском флоте / Львовское высш. воен.-полит. училище. – Львов, 1979. – 76 с.
7. Кикоть В. Я. Формирование культуры профессионального общения у курсантов училищ МВД РФ : автореф. дис. канд. пед. наук. / В. Я. Кикоть. – Спб., 1994. – 16 с.

8. Кузьменко Б. В. Социально-политические процессы в воинских коллективах: анализ, моделирование и управление / Б. В. Кузьменко. – М. : ВУ, 1997. – 122 с.
9. Моисеев В. Г. Формирование у курсантов высших военно-морских училищ готовности к педагогической деятельности: Автореф. дис. канд. пед. наук / В. Г. Моисеев. – М., 1991. – 223 с.
10. Чертополох А. А. Информационное обеспечение воспитательной работы в Вооружённых Силах Российской Федерации : учеб. пособие / А. А.Чертополох. – М. : ВУ, 1999. – 322 с.

РЕЗЮМЕ

Р. С. Жаглин. Формирование гражданской позиции у курсантов военных вузов под влиянием культурно-досуговой работы.

В статье рассматривается проблема формирования гражданской позиции у курсантов вузов под влиянием культурно-досуговой работы. Раскрываются содержание, цели и задачи данной работы, основные культурно-развлекательные мероприятия и их влияние на формирование гражданской позиции у курсантов вузов. Подчеркнута необходимость придать воспитательной деятельности целенаправленный, систематический и комплексный характер.

Ключевые слова: формирование гражданской позиции, курсанты вузов, культурно-досуговая работа, культурно-развлекательные мероприятия, воспитательная деятельность.

SUMMARY

R. Zhahlin. The problem of civil position's formation of Universities' military student under influence of cultural-leisure activity work.

The article it is considered a problem of civil position's formation of Universitie's military student under influence of cultural-leisure activity work. It is opened a conteny, aims and tasks of the work, the main cultural amaring events and their influence on civil positijn's formation of Universitie's military students. It is underlined necessary to give a bringing-up activity aimed, systemired and a complex character.

Key words: formation of civil position, Universitie's military students, cultural leisure activity, cultural leisure events, bringing-up activity.

УДК 37.034

Я. В. Одинцова

ГВУЗ «Приазовский государственный
технический университет» (г. Мариуполь)

ПРИНЦИПЫ СОДЕРЖАНИЯ И РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММЫ «ХРИСТИАНСКАЯ ЭТИКА»

«Христианская этика» является предметом, в задачи которого входит: познакомить учащихся с общехристианскими моральными ценностями и помочь им воспитать в себе те духовные и нравственные качества, которые на протяжении многих столетий были присущи православному народу Руси-Украины; содействовать духовно-моральному развитию детей и привитию им любви к Богу, к ближнему через ознакомление с национальными культурными достояниями, с христианскими моральными ценностями; научить ребенка идентифицировать себя со своим народом, осознавать себя гражданином своей страны, быть толерантным в современном многонациональном обществе; прививать и воспитывать в детях культуру межнационального общения, которая требует понимания норм общей гуманистической этики.

Ключевые слова: христианство, духовность, личность, моральные ценности.

Постановка проблемы. Наше общество деградирует, личность морально разлагается, распадаются семьи, христианские и духовные